

Svar på skriftligt spørgsmål SSS 598/2022 rd

Svar på skriftligt spørgsmål om att utrota våld i skolan

Till riksdagens talman

I det syfte som anges i 27 § i riksdagens arbetsordning har Ni, Ärade talman, till den minister som saken gäller översänt följande skriftliga spørgsmål SS 598/2022 rd undertecknat av riksdagsledamot Riikka Slunga-Poutsalo /saf.:

Vad gör regeringen för att snabbt utrota våldet i skolorna och för att garantera en trygg skolvardag såväl för eleverna som för personalen?

Som svar på detta spørgsmål anför jag följande:

I enlighet med 29 § 1 mom. i lagen om grundläggande utbildning har den som deltar i utbildning rätt till en trygg studiemiljö. Bestämmelsen förpliktar utbildningsanordnaren att se till att eleverna inte blir föremål för våld eller mobbning i skolan eller i skolans övriga verksamhet. Utbildningsanordnaren ska utarbeta en plan för att skydda eleverna mot våld, mobbning och trakasserier samt verkställa planen och se till att den följs och genomförs. Denna plan ska utgöra en del av läroplanen. I grunderna för läroplanen anger utbildningsstyrelsen bestämmelser om hur planen ska utarbetas.

I avsikt att främja den interna ordningen i skolan, ostörda studier samt trygghet och trivsel i skolan ska utbildningsanordnaren godkänna ordningsstadgorna eller meddela andra ordningsbestämmelser som ska tillämpas i skolan eller på någon annan plats där undervisning ordnas. Ordningsstadgorna och andra ordningsbestämmelser får innehålla sådana regler om praktiska arrangemang och korrekt uppförande som är nödvändiga för tryggheten och trivseln i skolgemenskapen. Dessutom ska skolorna utarbeta planer för användningen av disciplinära åtgärder som stämmer överens med lagen om grundläggande utbildning.

Säkerställandet av tryggheten i alla situationer i samband med anordnandet av utbildningen utgör grunden i verksamheten. Tryggheten i skolorna utgör en väsentlig del av välbefinnandet. Våld och mobbning är inte tillåtet i skolorna. Det krävs omedelbart ingripande vid mobbning och våld.

Undervisnings- och kulturministeriet inledde i januari 2021 ett åtgärdsprogram för att förebygga mobbning, våld och trakasserier inom småbarnspedagogiken, i skolorna och läroanstalterna. Metoderna i programmet har omfattat åtgärder från att förebygga mobbning, våld och trakasserier till kurser för lärare, främjande av barn och ungas välbefinnande samt, med hjälp av olika metoder, genomförande av en trygg studiemiljö som stöder välbefinnandet. Målet är att varje barn och

ungdom ska få gå tryggt i skola. Detta grundar sig på målen i regeringsprogrammet gällande icke-diskriminering och varje barns och ungdoms rätt till integritet samt nolltolerans mot mobbning.

Som en del av åtgärdsprogrammet genomfördes ett lagstiftningsprojekt för att säkerställa en trygg studiemiljö inom den grundläggande utbildningen och på andra stadiet. Genom lagändringarna preciserades undervisningsväsendets bestämmelser så att det är möjligt att effektivt och i rätt tid ingripa i mobbning samt säkerställa en trygg vardag för alla i skolan. Ändringarna stärker barnens och ungdomarnas rätt att gå i skola och studera i en trygg miljö och ger, i jämförelse med tidigare, bättre verktyg för skolorna och läroanstalterna att ingripa vid mobbning, våld och trakasserier. Lagändringarna trädde i kraft den 1 augusti 2022.

Ändringarna i lagen om grundläggande utbildning preciserar bland annat bestämmelserna om förvägran av undervisning i syfte att säkerställa tryggheten för eleverna och de personer som arbetar i undervisningslokalen. Utöver resterande arbetsdag kan en elev i grundläggande utbildning förvägras rätt att delta i undervisningen också följande arbetsdag. För eleven utarbetas en plan för elevvårdstöd och sådant annat stöd som eleven behöver under den tid som eleven förvägrats att delta i undervisningen och som stöder eleven när hen återvänder till undervisningen.

Även eleven själv har för egen del ansvar för att hen genom sina handlingar inte äventyrar egen eller andras säkerhet. En bestämmelse om elevens skyldighet att genom sitt uppförande inte mobba och diskriminera andra har fogats till lagen om grundläggande utbildning. Därutöver ska en elev handla så att eleven inte äventyrar andra elevers eller studerandes, skolgemenskapens eller studiemiljöns säkerhet eller hälsa. Dessa skyldigheter kan specificeras i de ordningsstadgar som utbildningsanordnaren godkänner.

Skolorna och läroanstalterna är inte aktörer som är oberoende av samhället, utan även i skolorna och läroanstalterna förekommer handlingar som kan klassas som brott. Därför upphävdes bestämmelserna om det så kallade förbudet mot dubbel straffbarhet som var inskrivna i lagen om grundläggande utbildning, gymnasielagen och lagen om yrkesutbildning. Bestämmelserna har skapat utrymme för olika tolkningar om huruvida skolans disciplinära åtgärder förhindrar inledandet av ett straffrättsligt förfarande. I vissa fall har det inte varit möjligt att vidta disciplinära åtgärder på grund av bestämmelserna. Ändringen gör det lättare att använda de disciplinära åtgärderna som är inskrivna i författningar om undervisningsväsendet, även om en straffrättslig process har inletts i samma ärende. Detta för sin del ökar tryggheten i skolorna och läroanstalterna.

Även i samband med lagberedningsprojektet bereddes en förordningsändring genom vilken rektor fick större befogenheter att, i fråga om en elev, förordna om kvarsittning, avlägsnande från klassrummet samt utförande av uppgifter efter att arbetsdagen tagit slut. Tidigare hade elevens lärare befogenhet i dessa ärenden. Ändringen gör det möjligt att alla lärare och rektorer i skolan har befogenhet att ingripa vid störande beteende under arbetsdagarna i skolan. Förordningsändringen trädde i kraft i oktober 2021.

Det är inte enbart fråga om rättsliga åtgärder då det gäller att främja arbetsron i skolorna, utan tonvikten i arbetet ligger i huvudsak vid kulturen och tillvägagångssätten i skolorna och samarbetet med vårdnadshavarna. Förebyggande av och ingripande i mobbning är en stor samhällelig uppgift. Skolmobbning och skolvåld är inte enbart begränsat till skolan, utan dessa ska förebyggas av hela samhället.

Helsingfors 13.12.2022

Undervisningsminister Li Andersson